

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ISSN 2786-9113 (Online)

ISSN 2786-9105 (Print)

ПРИРОДНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА

Випуск 2, 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Головний редактор:

Грицай Наталія Богданівна, доктор педагогічних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Члени редакційної колегії:

Белікова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Войтович Оксана Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Володимирець Віталій Олександрович, кандидат біологічних наук, доцент, Національний університет водного господарства та природокористування

Волошанська Світлана Ярославівна, кандидат біологічних наук, доцент, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Гапон Світлана Василівна, доктор біологічних наук, професор, Полтавський державний аграрний університет

Гойванович Наталія Костянтинівна, кандидат біологічних наук, доцент, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Дмитроца Олена Романівна, кандидат біологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Іванців Василь Володимирович, кандидат історичних наук, доцент, Луцький національний технічний університет

Калько Андрій Дмитрович, доктор географічних наук, професор, Національний університет водного господарства та природокористування, Рівненський технічний коледж Національного університету водного господарства та природокористування

Кіндрат Вадим Кирилович, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Кірвель Іван Йосипович (Kirvel Ivan), доктор географічних наук, професор, Поморський університет в Слупську, Польща

Коржик Ольга Василівна, кандидат біологічних наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Ліко Сергій Михайлович, кандидат сільськогосподарських наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Лисиця Андрій Валерійович, доктор біологічних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Мартинюк Віталій Олексійович, кандидат географічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Мельник Віра Йосипівна, кандидат географічних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Мотузюк Олександр Петрович, кандидат біологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Ольшанський Ігор Григорович, кандидат біологічних наук, Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України

Онїпко Валентина Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, Полтавський державний аграрний університет

Радослав Мушкета (Radoslaw Muszkiet), доктор педагогічних наук, професор, Університет Миколи Коперника в Торуні, Польща

Сачук Роман Миколайович, доктор ветеринарних наук, старший дослідник, Рівненський державний гуманітарний університет

Сяська Інна Олексіївна, доктор педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Федонюк Віталіна Володимирівна, кандидат географічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет

Шейрене Вайда (Šeiriene Vaida), доктор філософії (природничі науки), старший науковий співробітник, Центр природничих досліджень Інституту геології та географії, Вільнюс, Литва

Засновано у 2022 році. Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1742 від 23.05.2024 року.

Ідентифікатор медіа: R30-04138.
Суб'єкт у сфері друкованих медіа –
**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**
(вул. Степана Бандери, буд. 12,
м. Рівне, 33028, rectorat@rshu.edu.ua,
тел. (0362) 63-62-09)

Мови розповсюдження: українська,
англійська, польська, німецька,
французька, італійська, литовська,
іспанська, болгарська.

Періодичність видання: 6 разів на рік.

Затверджено до друку та поширення
через мережу інтернет відповідно до
рішення Вченої ради
Рівненського державного
гуманітарного університету
(протокол від 24.04.2025 р. № 5).

Матеріали друкуються мовою
оригіналу. Відповідальність за добір
і викладення фактів несуть автори.
Редакція не завжди поділяє точку зору
авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на
наявність плагіату за допомогою
програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com
від польської компанії Plagiat.pl.

**Фахова реєстрація (категорія
«Б»):** Наказ МОН України № 1543
від 20 грудня 2023 року. Наказ
МОН України № 220 від 21 лютого
2024 року (спеціальності: А1 Освітні
науки, А7 Фізична культура і спорт,
С6 Географія та регіональні студії,
Е1 Біологія та біохімія, Е2 Екологія,
Е4 Науки про Землю)

Офіційний сайт видання:
<https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/natural>

ЗМІСТ

ПРИРОДНИЧА ОСВІТА**Освітні науки**

<i>Білецька Г. А., Ткачук А. В.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАНЬ З БІОЛОГІЇ, ХІМІЇ І ФІЗИКИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ.....	7
<i>Грицай Н. Б.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	13
<i>Дунаєвська О. Ф., Сокульський І. М., Вискушенко Д. А.</i> ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛАДОВА БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ТА СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЯ.....	20
<i>Ілюха Л. М., Грановський О. Е.</i> ЗНАЧЕННЯ БІОФІЗИКИ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	27
<i>Монастирська С. С., Біла М. І.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ У 9 КЛАСІ	33
<i>Мороз Л. В., Ясногурська Л. М., Мічуда Н. М., Краля І. В.</i> ІНТЕРФЕРЕНЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ.....	40
<i>Онїпко В. В., Поспєлов С. В., Поспєлова Г. Д., Коваленко Н. П.</i> ІНТЕРАКТИВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ КАРАНТИННИХ ОБ'ЄКТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	45
<i>Пономаренко В. Ю., Гуцалюк І. А.</i> ГІГІЄНИЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	53
<i>Пустова С. О., Бондар Ю. О., Діденко І. А., Марченко О. А.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ФАХОВУ ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	59
<i>Скрипник С. В.</i> ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН: МЕТОДИКА НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ, МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я.....	66

Фізична культура і спорт

<i>Буховець Б. О., Литвиненко Ю. В., Ричок Т. М., Гордієнко Д. В., Діскаленко С. І.</i> АНАЛІЗ СИСТЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ РУХІВ СПОРТСМЕНІВ В ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	71
---	----

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ**Біологія і біохімія**

<i>Гапон Ю. В., Пархоменко Н. О., Гапон С. В., Куришко Р. В.</i> МОНІТОРИНГ ФЛОРИСТИЧНОГО СКЛАДУ ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ПРИ СТВОРЕННІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ МІСЬКИХ ЛУК У МЕЖАХ ЗЕЛЕНИХ ЗОН МІСТА.....	77
<i>Григорова Н. В.</i> ВМІСТ МЕТАЛІВ У КЛІТИНАХ ТИМУСА ЩУРІВ ПІСЛЯ ВВЕДЕННЯ ГОРМОНІВ НАДНИРКОВИХ ЗАЛОЗ І АДРЕНАЛЕКТОМІЇ	83
<i>Толочик І. Л.</i> ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	88

Екологія

<i>Зубцова І. В.</i> ЛІХЕНОІНДИКАЦІЯ СТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ М. ГЛУХІВ (СУМСЬКА ОБЛАСТЬ).....	93
---	----

<i>Іваненко Д. С., Трембіцький Д. С., Цейтлін М. А., Сакун А. О.</i> КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ПОЛІГОНІВ ТВЕРДИХ ВІДХОДІВ НА ПРИРОДНІ СИСТЕМИ.....	100
<i>Кочубей О. В., Душечкіна Н. Ю., Совгіра С. В.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ НЕОРГАНІЧНИХ СПОЛУК У ФОРМУВАННІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....	105

Географія

<i>Добровольська В. А.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЕОПОЛІТИЧНОГО СТАТУСУ АЗОВСЬКОГО МОРЯ: ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН В АКВАТОРІЇ	110
<i>Калько А. Д., Коротун С. І., Ріхтер А. О.</i> КРАЇНОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ	117
<i>Колосівський Н. І.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	123
<i>Костащук І. І., Захарчук І. В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЦЕПЦІЙНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ЗОНУВАННЯ ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ КРАЇВ.....	134
<i>Максимова Є. А., Андрійчук Т. В.</i> ДИНАМІКА КЛІМАТИЧНИХ РЕСУРСІВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....	141
<i>Пасічник М. Д., Бузей О. В.</i> ПОРІВНЯННЯ МЕТОДИК ОЦІНКИ ГІДРОМОРФОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧОК.....	151

CONTENTS

NATURAL SCIENCES EDUCATION

Educational sciences

- Biletska H. A., Tkachuk A. V.*
INTEGRATION OF KNOWLEDGE FROM BIOLOGY, CHEMISTRY AND PHYSICS
INTO THE PROCESS OF EDUCATING ANATOMY AND PHYSIOLOGY OF HUMAN.....7
- Hrytsai N. B.*
METHODOLOGICAL ASPECTS OF TRAINING FUTURE SCIENCE TEACHERS
TO TEACH INTEGRATED COURSES IN THE SCIENCE EDUCATIONAL SPHERE.....13
- Dunaievska O. F., Sokulsky I. M., Vyskushenko D. A.*
INCORPORATING PRE-MEDICAL TRAINING INTO BASIC MILITARY TRAINING
AND CREATING A LIFE-SAVING SPACE.....20
- Iliukha L. M., Granovski O. E.*
THE IMPORTANCE OF BIOPHYSICS IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER BIOLOGICAL
AND ENVIRONMENTAL EDUCATION.....27
- Monasturska S. S., Bila M. I.*
USING THE MODELING METHOD IN BIOLOGY LESSONS IN THE 9TH GRADE.....33
- Moroz L. V., Yasnohurska L. M., Michuda N. M., Kralia I. V.*
INTERFERENCE PROCESSES OF FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCIES FORMATION
WITH STUDENTS WHO STUDY GEOGRAPHY.....40
- Onipko V. V., Pospelov S. V., Pospelova G. D., Kovalenko N. P.*
INTERACTIVE APPROACHES TO THE STUDY OF QUARANTINE OBJECTS
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....45
- Ponomarenko V. Yu., Gutsalyuk I. A.*
HYGIENIC ASPECTS OF A HEALTHY LIFESTYLE IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....53
- Pustova S. O., Bondar Yu. O., Didenko I. A., Marchenko O. A.*
INTEGRATION OF ENVIRONMENTAL EDUCATION INTO THE PROFESSIONAL TRAINING
OF STUDENTS IN SPECIALTY “GARDEN AND PARK MANAGEMENT”.....59
- Skrypnyk S. V.*
TRANSDISCIPLINARITY IN TEACHING DISCIPLINES: TEACHING METHODOLOGY
FOR BIOLOGY, ECOLOGY, AND HEALTH EDUCATION.....66

Physical culture and sports

- Bukhovets B. O., Lytvynenko Yu. V., Rychok T. M., Hordiienko D. V., Diskalenko S. I.*
ANALYSIS OF THE SYSTEM FOR SIMULATING ATHLETES' MOVEMENTS
IN THE TRAINING PROCESS.....71

NATURAL SCIENCES RESEARCH

Biology and biochemistry

- Hapon J. V., Parkhomenko N. O., Hapon S. V., Kurishko R. V.*
MONITORING OF THE FLORISTIC COMPOSITION OF PHYTODIVERSITY
DURING THE CREATION OF EXPERIMENTAL URBAN MEADOWS
WITHIN THE GREEN ZONES OF THE CITY».....77
- Hryhorova N. V.*
METALS CONTENT IN THYMURAL CELLS OF RATS AFTER ADRENAL HORMONES
ADMINISTRATION AND ADRENALECTOMY.....83
- Tolochyk I. L.*
PHYSICAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS
IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL.....88

Ecology

- Zubtsova I. V.*
LICHEN INDICATION OF AIR QUALITY IN HLUKHIV TOWN (SUMY REGION).....93
- Ivanenko D. S., Trembitskyi D. S., Tseitlin M. A., Sakun A. O.*
COMPREHENSIVE ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT
OF SOLID WASTE LANDFILLS ON NATURAL SYSTEMS.....100

<i>Kochubei O. V., Dushechkina N. Yu., Sovhira S. V.</i> RESEARCH INTO THE ROLE OF INORGANIC COMPOUNDS IN THE FORMATION OF CLIMATE CHANGE.....	105
--	-----

Geography

<i>Dobrovolska V. A.</i> TRANSFORMATION OF THE GEOPOLITICAL STATUS OF THE SEA OF AZOV: SPATIAL-TEMPORAL ANALYSIS OF INTERSTATE RELATIONS IN THE AQUATORY.....	110
<i>Kalko A. D., Korotun S. I., Rihter A. O.</i> LOCAL HISTORICAL ASPECTS OF ECOLOGICAL TOURISM.....	117
<i>Kolosivskyi N. I.</i> TERRITORIAL ORGANIZATION OF HEALTHCARE INSTITUTIONS OF CHERNIVTSI REGION.....	123
<i>Kostashchuk I. I., Zakharchuk I. V.</i> METHODOLOGICAL APPROACHES TO CONDUCTING PERCEPTUAL-GEOGRAPHICAL ZONING OF HISTORICAL AND GEOGRAPHICAL REGIONS.....	134
<i>Maksymova Ye. A., Andriichuk T. V.</i> SEASONAL DYNAMICS OF CLIMATIC RESOURCES OF ZHYTOMYR REGION AMIDST MODERN CLIMATE CHANGE.....	141
<i>Pasichnyk M. D., Buzei O. V.</i> COMPARISON OF METHODS FOR ASSESSING THE HYDROMORPHOLOGICAL STATUS OF RIVERS.....	151

УДК 811'243'27:378.016-057.87

DOI <https://doi.org/10.32782/NSER/2025-2.06>

ІНТЕРФЕРЕНЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ

Мороз Людмила Володимирівна

кандидат філологічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0002-2750-8694

Ясногурська Людмила Михайлівна

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0003-3039-447X

Мічуда Наталія Михайлівна

старший викладач кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0001-7936-7996

Краля Іванна Вікторівна

викладач кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0002-5671-8981

У статті проаналізовано проблеми інтерференційних одиниць у мові студентів, які вивчають англійську мову (на прикладі студентів-географів), що є актуальним, оскільки викладання іноземних мов у закладах вищої освіти спрямоване на формування іноземної комунікативної компетентності студентів. Автори стверджують, що оволодіння елементами мовної культури формує статус сучасного фахівця у різних галузях знань. Таким чином, знання іноземної мови є невід'ємною складовою професіонала високої кваліфікації та умовою здобуття престижної роботи.

Акцентовано, що успішна реалізація цієї концепції можлива за рахунок модернізації та активізації сучасних методик викладання, запровадження нових технологій, зміцнення матеріально-технічної бази закладів вищої освіти. Автори підкреслюють, що проблема навчання іноземних мов, як і раніше, залишається актуальною та мотивує викладачів задіяти весь свій професійний потенціал для забезпечення високої конкурентної спроможності випускників університетів з метою їх подальшого працевлаштування. Таким чином, перед викладачами ставиться завдання забезпечити студентам соціальну та професійно орієнтовану адаптацію у сучасному соціокультурному середовищі.

Автори наголошують, що за останні роки зріс інтерес дослідників до категорії слів, які називаються міжмовними омонімами. Під час перекладу цієї категорії слів можуть відбуватися помилкові отождошення, оскільки міжмовні аналогізми мають деяку спільність: графічну (або фонетичну), граматичну чи семантичну.

Ключові слова: міжмовна омонімія, інтерференція, комунікативна компетенція, географія, хибні друзі перекладача.

Moroz L. V., Yasnohurska L. M., Michuda N. M., Kralia I. V. Interference processes of foreign communicative competencies formation with students who study Geography

The article analyzes the problems of interference units in the speech of students studying English (on the example of geography students), which is relevant, since foreign languages are taught in higher education institutions to form students' foreign language communicative competence. The authors assert that mastering the elements of some language culture forms the status of a modern specialist in various fields of knowledge. Thus, knowledge of a foreign language is an integral part of a highly qualified professional and a condition for obtaining a prestigious job. It is claimed that the successful implementation of this concept is possible due to the modernization and activation of modern teaching methods, the introduction of new

technologies, and the strengthening of the material and technical base of higher education institutions. The authors support that the problem of teaching foreign languages still remains relevant and motivates teachers to use their full professional potential to ensure high competitiveness of university graduates for their subsequent employment. Thus, teachers are faced with the task of providing students with social and professionally oriented adaptation in the modern socio-cultural environment.

The authors state that in recent years, researchers have shown increased interest in the category of words called interlingual homonyms. When translating this category of words, false identifications may occur, since interlingual analogies have some commonality: graphic (or phonetic), grammatical or semantic.

Key words: interlingual homonymy, interference, language competence, geography, “translator’s false friends”.

Постановка проблеми та її актуальність.

У результаті навчання у мові студентів відзначається процес, за якого система англійської мови взаємодіє з системою української, що виявляється у відхиленнях від мовної норми та помилках у мові іноземною мовою, спричинених впливом системи рідної мови. Під час такого розгляду цього явища наголошують на розбіжності в системі та структурі рідної та нерідної мов, недостатньому володінні лексичним та граматичним матеріалом, некоректному застосуванні засвоєних навичок та умінь, уподібнення артикуляційних характеристик системи голосних та приголосних звуків англійської мови системі української.

Метою статті є вплив міжмовної інтерференції та супутньої міжмовної омонімії на процеси формування іноземної комунікативної компетентності у студентів-географів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивчення справжнього питання знаходить свій відбиток у численних роботах у галузі лінгвістики, педагогіки та психології. По-справжньому системне та широке вивчення подібних міжмовних відповідностей розпочалося з роботи М. Кесслера та Ж. Дерконьї на матеріалі французько-англійських та англо-французьких паралелей. Вченими був введений термін *faux amis du traducteur* («хибні друзі перекладача») і виділено два типи «хибних друзів перекладача»: 1) «повністю хибні» з подібною орфографією і семантикою, що розходяться; 2) «частково хибні» зі схожою орфографією та в основному із загальною семантикою [6, р. 18].

Д. Щербина досліджував семантичні особливості міжмовних омонімів в українській та білоруській мовах; Ю. Крапива опублікувала статтю «Міжмовна омонімія як підґрунтя для деструктивної інтерференції на лексико-семантичному рівні», присвячену міжмовній омонімії [2], М. Лойко провела аналіз досліджень лексичної міжмовної омонімії у взаєморозумінні польської та української мов [5]; І. Юзвяк дослідила лексичну міжмовну омонімію на матеріалі української та турецької мов [7].

Виклад основного матеріалу. Згідно з Європейською системою рівнів володіння іноземною мовою [9], розрізняють таку класифікацію:

A (Basic User) – елементарне володіння; A1 (Breakthrough) – рівень виживання; A2 (Waystage) – передпороговий рівень; B (Independent User) – самостійне володіння; B1 (Threshold) – пороговий рівень; B2 (Vantage) – пороговий просунутий рівень; C (Proficient User) – вільне володіння; C1 (Effective Operational Proficiency) – рівень професійного володіння; C2 (Mastery) – рівень володіння досконалим.

Для студентів-бакалаврів вимоги до вхідних знань, умінь та компетентностей студента – не нижче рівня B1, згідно з Загальноєвропейською системою оцінки знання іноземних мов CEFR (Common European Framework of Reference for Languages), що відповідає рівню знань випускника закладів загальної середньої освіти. Для студентів-магістрів вимоги до вхідних знань, умінь та компетенцій студента – не нижче рівня B2, згідно з Загальноєвропейською системою оцінки знання іноземних мов CEFR (Common European Framework of Reference for Languages), що відповідає середньому рівню знань студентів, які вивчили основний курс на базі бакалаврату [9].

У сучасній науці представлено безліч визначень компетентності через багатоаспектність цієї категорії.

У рамках Ради Європи виділяють загальну (General competence of a language user) та комунікативну (Communicative language competence) компетенції [9].

Загальна компетентність (General competence of a language user) передбачає:

1) knowledge (знання): general (загальні), contextual (контекстуальні), procedural (методологічні);

2) attitudes and resources (установки та ресурси): emotional (емоційні), psychological (психологічні);

3) know-how (навички та вміння): operational (практичні), relational (відносні), cognitive (пізнавальні), ability to learn (здатність до навчання).

Комунікативна компетентність (Communicative language competence) включає п'ять компонентів:

1) linguistic (лінгвістичний); 2) discursive (дискурсивний); 3) pragmatic (прагматичний); 4) intercultural (крескультурний); 5) sociocultural (соціокультурний).

У лінгвістичному плані компетентність має справу з формальною стороною мови та зачіпає рівні фонетики, морфології, синтаксису та лексики; з дискурсивного боку, компетенція охоплює усний дискурс; у прагматичному аспекті компетенція базується на функціональному використанні мови; у кроскультурному контексті увага приділяється культурним цінностям іншомовних країн; і, нарешті, щодо соціокультурної компетенції, враховуються умови реалізації мови, статус соціальної групи тощо.

Зокрема, І. Волошок [1, с. 82] підкреслює нерозривний зв'язок між адекватною здатністю розуміти та реалізовувати іноземну мову та соціолінгвістичною ситуацією. У роботі будемо спиратися на визначення Ю. Крапиви, яка позиціонує комунікативну компетенцію як «здатність здійснювати мовленнєву діяльність, реалізуючи комунікативну мовну поведінку на основі фонологічних, лексико-граматичних, соціолінгвістичних і країнознавчих знань і навичок, відповідно до різних завдань і ситуацій спілкування» [3, с. 20].

А. Кузнецова наголошує на важливості «знання відповідних соціокультурних умовностей використання цих функцій у заданому контексті» [4, с. 90]. Ця дефініція є нічим іншим, як визначенням власне соціолінгвістичної компетенції, під якою розуміють уміння реалізовувати правила поведінки (як вербальної, і невербальної) у різних комунікативних ситуаціях [2, с. 43]. Багато методистів вважають, що саме соціолінгвістична компетенція має стати об'єктом підвищеного контролю [6, с. 154], оскільки лежить в основі успішної міжкультурної комунікації.

Таким чином, практичною метою формування іншомовної комунікативної компетенції є навчання студентів іноземної мови для реалізації здатності вирішення завдань у різних сферах як побутового, так і професійного спілкування.

Міжмовними омонімами прийнято називати слова обох мов, подібні до рівня ототожнення за звуковою (або графічною) формою, але що мають різні значення [8].

Складовий термін «хибні друзі перекладача» використовують у своїх роботах сучасні лінгвісти. Було видано безліч диференціальних словників, які за М. Кесслером і Ж. Дерконьї стали називатися словниками «хибних друзів перекладача» [8].

«Хибні друзі перекладача» можуть вводити в оману не тільки перекладачів-початківців, а й досвідчених майстрів. Підкреслюючи різницю між поняттями «хибні друзі перекладача» та «міжмовна омонімія», автори зазначають, що значне місце серед «хибних друзів перекладача» займають випадки міжмовної омонімії. Лінгвісти вважають, що поняття «хибні друзі перекладача» значно ширше за поняття «міжмовні омоніми» [8].

Явище міжмовної омонімії є наслідком кількох фактів, серед яких можна виділити такі:

1) «денотативна міжмовна асиметрія при безпосередньому запозиченні будь-якої лексики, де в процесі взаємодії двох мов може відбуватися перенесення значення запозиченого слова на інший предмет (денотативна транспозиція)» [8], тобто зміна значення слова в одній із мов після запозичення;

2) «денотативна міжмовна асиметрія, викликана тим, що різні мови в ті чи інші історичні періоди називали аналогічними за зовнішньою формою лексемами, що сягають однієї й тієї ж лексики класичної мови, різні денотати» [6], що ми розуміємо як наявність схожого кореня внаслідок походження від загальної прамови за відсутності запозичення;

3) випадкове співзвуччя, яке неможливо пояснити з лінгвістичної погляду.

Так, більшість вчених сходяться на думці про те, що «хибних друзів перекладача» можна класифікувати за кількома групами: безпосередньо міжмовні омоніми, міжмовні аналогізми, псевдоінтернаціональні слова, хибні аналоги та хибні лексичні паралелі.

Прикладами міжмовної омонімії, що трапляються у мові студентів-географів, які вивчають англійську мову, можуть бути такі висловлювання, представлені авторами даного дослідження шляхом індивідуальної цілеспрямованої вибірки з англо-українських словників та структуровані за тематичними блоками (табл. 1).

Хоча питання «міжмовної омонімії» привертає увагу багатьох фахівців з викладання іноземних мов, психології та перекладознавства, докладне вивчення цієї категорії мовних одиниць відсутнє, тому справжнє питання потребує глибокого комплексного дослідження. Пошук відповідей на поставлені питання та вирішення супутніх завдань дозволить модернізувати процес навчання студентів іноземної мови, оптимізувати сучасні методики викладання, що сприятиме продуктивному формуванню іншомовної комунікативної компетентності в студентів немовних спеціальностей, які навчаються у немовних закладах вищої освіти.

Висновки. Опанування іншомовної комунікативної компетентності – одна з важливих умов успішної майбутньої професійної діяльності. В епоху глобалізації та міжнародного співробітництва багато студентів зацікавлені у пошуках роботи за кордоном з метою розширення своїх можливостей, здобуття нових знань та досвіду, а також реалізації свого професійного потенціалу. Багато майбутніх фахівців-географів вже на початкових етапах навчання починають розуміти, що для здійснення поставлених цілей необхідно не тільки досконало опанувати власне дисципліну

Таблиця 1

«Хибні друзі перекладача» географічної тематики

№	Тематичний блок	Англійський варіант	Переклад українською мовою відповідно до географічної термінології та коментар
1	Топографія і геодезія	Aspect	Напрямок на місцевості, а не науковий аспект
2	Топографія і геодезія	Cardinal	Сторони світу (північ, південь, захід, схід), а не кардинал як духовна особа
3	Топографія і геодезія	Check	Розподіляти на квадрати, а не виписувати чек
4	Топографія і геодезія	Degradation	Відображення у дрібнішому масштабі, а не деградація
5	Топографія і геодезія	Delicate	Точний прилад, а не делікатний
6	Топографія і геодезія	Probe	Зонд, шуп, а не проба
7	Топографія і геодезія	Compass	Циркуль, а не компас
8	Топографія і геодезія	Model	Рельєфна мапа, а не модель
9	Географічні об'єкти	Desert	Пустеля, а не десерт
10	Географічні об'єкти	Rent	Ущелина, а не рента
11	Географічні об'єкти	Marsh	Болото, а не марш
12	Географічні об'єкти	Marine	Морське узбережжя, а не жіноче ім'я
13	Географічні об'єкти	Bank	Берег річки, а не банк
14	Географічні об'єкти	Bill	Мис, а не білль як законопроект
15	Гідрологія	Cistern	Водосховище, а не цистерна
16	Гідрологія	Channel	Протока, русло, а не канал
17	Гідрологія	Meeting	Злиття річок, а не мітинг (збори)
18	Гідрологія	Conservatory	Резервуар, а не консерваторія
19	Гідрологія	Tank	Ставок, а не танк
20	Гідрологія	Race	Потік, струмінь, канал, а не рейс
21	Гідрологія	Region	Шар води в морі, а не лише регіон
22	Гідрологія	Shelf	Виступ, а не лише шельф
23	Ландшафт	Crest	Гребінець (пагорба, гори), а не хрест
24	Ландшафт	Platform	Рівнинна поверхня, а не платформа
25	Ландшафт	Scenery	Краєвид, ландшафт, а не сценарій
26	Урбаністична географія	Occupant	Мешканець, а не окупант
27	Урбаністична географія	Reclamation	Освоєння незаселених земель, а не рекламація як претензія
28	Політична та економічна географія	Revolution	Цикл, а не революція
29	Політична та економічна географія	Commercial	Промисловий, а не лише комерційний
30	Політична та економічна географія	Cordon	Блокада, а не кордон
31	Географія природокористування	Mine	Шахта, а не міна
32	Географія природокористування	Asphalt	Бітум як гірська смола, а не лише асфальт
33	Географія природокористування	Bar	Злиток, а не бар
34	Географія природокористування	Course	Пласт вугілля, а не курс
35	Географія природокористування	Clay	Глина, земля, бруд, а не клей

«географія» та чергу суміжних дисциплін, а й іноземною мовою, зокрема, англійською. Освіта є ключовим моментом розвитку суспільства загалом. Лінгвістична освіта спрямована на розвиток кожної окремої особистості як індивіда, прищеплює толерантність до оточуючих людей та інших

культур. Епоха глобалізації стирає географічні кордони між країнами. Закордонне партнерство та обмін інформацією виступають важливими елементами продуктивної діяльності у всіх сферах, а знання іноземної мови – це норма, яка робить ці професійні відносини можливими.

Література:

1. Волошок І. Ю. Інтерференція та її типи на різних мовних рівнях. *Педагогічні науки*. 2012. Вип. 62. С. 81–85.
2. Крапива Ю. В. Міжмовна омонімія як підґрунтя для деструктивної інтерференції на лексико-семантичному рівні. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 17. Том 2. Видавничий дім. «Гельветика», 2021. С. 43–46
3. Крапива Ю. В. До питання про білінгвізм. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія : Філологія*. 2015. Вип. 73. С. 20–22.
4. Кузнецова А. В. Мовна інтерференція в послідовному перекладі (англійська – українська). *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*. 2016. № 6. С. 87–91.
5. Лойко М. С. Лексична міжмовна омонімія на прикладі української та польської мов : кваліфікаційна робота магістра : 035.033 Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська / М. С. Лойко ; Хмельниць. нац. ун-т. Хмельницький, 2023. 75 с.
6. Скрильник С. В. Запобігання інтерференції у професійно-орієнтованому усному перекладі. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 5. Т. 1. С. 151–154.
7. Юзвяк І. П. Лексична міжмовна омонімія на матеріалі української та турецької мов. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 676. С. 125–128.
8. Koessler M., Derocquigny J. Les faux amis; ou, Les trahisons du vocabulaire anglais (conseils aux traducteurs). Paris, Vuibert, 1928. 120 p.
9. International language standards. URL: <https://www.cambridgeenglish.org/exams-and-tests/cefr/> (дата звернення: 12.02.2025)

References:

1. Voloshok, I. Yu. (2012). Interferentsiia ta yii typy na riznykh movnykh rivniakh [Interference and its types at different language levels]. *Pedahohichni nauky*, Vyp. 62, 81–85 [in Ukrainian].
2. Krapyva, Yu. V. (2021). Mizhmovna omonimiia yak pidgruntia dlia destruktyvnoi interferentsii na leksyko-semantychnomu rivni [Interlinguistic homonymy as a basis for destructive interference at the lexical-semantic level]. *Zakarpatski. filolohichni studii*. Vypusk 17. Tom 2. Vydavnychiy dim. «Helvetyka», 43–46 [in Ukrainian].
3. Krapyva, Yu. V. (2015). Do pytannia pro bilinhvizm [On the question of bilingualism]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V.N. Karazina. Seriiia : Filolohiia*, Vyp. 73, 20–22 [in Ukrainian].
4. Kuznetsova, A.V. (2016). Movna interferentsiia v poslidovnomu perekladi (anhliiska – ukrainska) [Language interference in consecutive interpretation (English – Ukrainian)]. *Naukovyi visnyk DDPU imeni I. Franka. Seriiia «Filolohichni nauky»*. *Movoznavstvo*, 6, 87–91 [in Ukrainian].
5. Loyko, M. S. (2023). Lexical interlingual homonymy on the example of Ukrainian and Polish: master's thesis: 035.033 Philology. Slavic languages and literatures (translation inclusive), the first – Polish; Khmelnytsky National University – Khmelnytsky.
6. Skrylnyk, S.V. (2015). Zapobihannia interferentsii u profesiino-orientovanomu usnomu perekladi [Preventing interference in professionally oriented interpreting]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk*, 5. T. 1, 151–154 [in Ukrainian].
7. Yuzvyak, I.P. (2010). Lexical interlingual homonymy on the material of Ukrainian and Turkish. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series "Problems of Ukrainian Terminology"*, 676, 125–128.
8. Koessler, M., & Derocquigny, J. (1928). Les faux amis; ou, Les trahisons du vocabulaire anglais (conseils aux traducteurs). Paris, Vuibert.
9. International language standards. Retrieved from: <https://www.cambridgeenglish.org/exams-and-tests/cefr/> (accessed 12.02.2025).

Наукове видання

Природнича освіта та наука

Випуск 2(8), 2025

Засновано у 2022 році

Засновник:

Рівненський державний гуманітарний університет

Періодичність видання: 6 разів на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабич

Комп'ютерна верстка • В. Б. Гайдабрус

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 18,83.

Підписано до друку 25.04.2025.

Зам. № 0725/566. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.